

Економічні науки

УДК 330.322:657

Пурик Оксана Вячеславівна

студентка

кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки

Київського національного університету технологій та дизайну

Пурик Оксана Вячеславовна

студентка

кафедры финансов и финансово-экономической безопасности

Киевского национального университета технологий и дизайна

Puryk Oksana

Student of the

Department of Finance and financial and economic security of

Kyiv National University of Technology and Design

**ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА
ТА ДЖЕРЕЛА ЇЇ ФІНАНСУВАННЯ**

**ОСОБЕННОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ
ПРЕДПРИЯТИЯ И ИСТОЧНИКИ ЕЕ ФИНАНСИРОВАНИЯ
FEATURES OF INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISE AND
SOURCE OF ITS FINANCING**

Анотація. Визначено поняття та зміст інвестиційної діяльності підприємства. Здійснена характеристика принципів та напрямів інвестиційної діяльності. Проаналізовані основні показники, що характеризують ефективність інвестиційної діяльності. Охарактеризовані окремі джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства з урахуванням особливостей впливу сучасних умов господарювання в Україні.

Ключові слова: інвестиція, джерело, фінанси, оцінка, показники, фактори, умови, прибуток.

Аннотація. *Определено понятие и содержание инвестиционной деятельности предприятия. Осуществлена характеристика принципов и направлений инвестиционной деятельности. Проанализированы основные показатели, которые характеризуют эффективность инвестиционной деятельности. Охарактеризованы отдельные источники финансирования инвестиционной деятельности предприятия с учетом особенностей влияния современных условий ведения хозяйства в Украине.*

Ключевые слова: *инвестиция, источник, финансы, оценка, показатели, факторы, условия, прибыль.*

Summary. *A concept and maintenance of investment activity of enterprise is certain. Description of principles and directions investment activity is carried out. Basic indexes which characterize efficiency of investment activity are analysed. Separate sourcings investment activity of enterprise are described taking into account the features of influence of modern terms of menage in Ukraine.*

Key words: *investment, source, finances, estimation, indexes, factors, terms, income.*

Постановка проблеми. Мистецтво вибору напрямів та побудова механізму здійснення інвестиційної діяльності полягає у правильній оцінці ключових напрямів технологічного перевороту у визначенні перспективних ринкових ніш і концентрації засобів для їх прискореного освоєння, а також у державній підтримці інвестиційного бізнесу. Тому важливим завданням для кожного підприємства є розробка та своєчасна зміна виду інвестиційної діяльності, послідовна її реалізація.

Розробка плану здійснення інвестиційної діяльності є доволі тривалим і творчим процесом, це базується на прогнозуванні окремих умов здійснення інвестиційної діяльності і кон'юнктури інвестиційного ринку в цілому та в розрізі окремих його сегментів. Складність цього процесу полягає в тому, що здійснюється постійний пошук і оцінка альтернативних варіантів інвестиційних рішень, найповніше відповідаючи іміджу підприємства, певна складеність є і в тому, що планування інвестиційної діяльності не є незмінним, тобто потребує постійного корегування з врахуванням зміни зовнішніх умов та нових можливостей росту підприємства.

Постановка завдання. На основі здійснення теоретичного дослідження необхідно зробити певну характеристику та аналіз особливостей здійснення інвестиційної діяльності, оцінку її ефективності та визначення окремих джерел фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах реального ринку, наріжним принципом функціонування якого є повна самоокупність та самофінансування за умов обмежених фінансових ресурсів, виняткової актуальності набуває проблема ефективного вкладення капіталу з метою його збільшення, тобто інвестування.

Інвестиції є одним із вирішальних засобів забезпечення умов виходу України зі стану хронічної економічної кризи, здійснення структурних зрушень, запровадження сучасних досягнень технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- і макрорівнях, досягнення стабільного економічного зростання держави.

Постановка проблеми. Інвестиційна діяльність завжди перебуває в центрі уваги економічної думки, так як спричиняє відчутний вплив на макроекономічний розвиток країни. Інвестування є визначальним чинником економічного зростання в цілому. У сучасних умовах інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення умов стабілізації

економіки, структурних зрушень у народному господарстві, активізації технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро- та макрорівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань теоретичних основ інвестиційної діяльності присвячені роботи багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених-економістів та практиків, зокрема Черненко Л.В. [3], Петренко Л.М. [4], Пристемський О.С. [9], Спільник І.І. [6], Дуфенюк О.М. [8], Чабан Ю.В. [5] та інших. Однак сьогодні ще не вирішеними залишаються питання чіткого обґрунтування теоретичних основ інвестиційної діяльності, визначення її сутності та методичного підґрунтя.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати термін «інвестиції» походить від латинського слова «investio», що означає «вкладати». У найбільш широкому тлумаченні інвестиції є вкладенням капіталу з метою подальшого його збільшення. При цьому приріст має бути достатнім, щоб компенсувати інвестору відмову від використання цих засобів на споживання в поточному періоді, щоб винагородити інвестора за ризик, відшкодувати йому втрати від інфляції в майбутньому [6].

Крім того, під інвестиціями розуміють довгострокове вкладення ресурсів (фінансових чи матеріальних) у промисловість, сільське господарство та інші галузі економіки всередині держави і за кордоном з метою отримання прибутку. Його здійснюють у виробничі або інші проекти, цінні папери, нерухомість, статутні капітали інших підприємств, колекції, дорогоцінні метали та інші об'єкти, ринкова вартість яких постійно зростає і дає власникові дохід у вигляді відсотків, дивідендів, прибутків від перепродажу тощо. У загальному розумінні інвестиціями називають вкладення коштів [6].

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційну діяльність можна розглядати з двох позицій – у широкому та вузькому розумінні. У

широкому розумінні інвестиційна діяльність – це діяльність, пов'язана із вкладенням коштів в об'єкти інвестування з метою одержання прибутку. Подібне трактування міститься в Законі «Про інвестиційну діяльність», відповідно до якого інвестиційна діяльність визначена як сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій. У вузькому розумінні інвестиційна діяльність, власне інвестування, визначається як собою процес перетворення вирішальне значення мають результати господарської діяльності інвестиційних галузей. Їх технічний рівень, організація виробництва, здатність до засвоєння інновацій здійснюють основний вплив на інвестиційний цикл, окупність і віддачу інвестиційних ресурсів [6].

Відповідно до міжнародних стандартів фінансової звітності під інвестиційною діяльністю розуміють діяльність, пов'язану з придбанням і реалізацією необоротних активів, а також із здійсненням фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Багатогранність поняття «інвестиційна діяльність» призводить до протиріч та неузгодженості підходів, які застосовуються для розкриття його змісту та сутності. Як показав критичний аналіз наявних у науковій літературі визначень, існують різні підходи до розкриття поняття, найбільш поширені з яких наступні:

- як інструмент;
- як процес-дія;
- як підсистема;
- як система управління.

Підхід, орієнтований на інструмент, є достатньо поширеним. Під інструментом найчастіше розуміється лише засіб досягнення певної мети, а за такої умови дане визначення є досить вузьким [4].

Підхід, орієнтований на процес чи дію, виділяє лише одну сторону поняття – його розвиток в часі чи здійснення певної дії, інші сторони даного поняття залишаються поза увагою. На нашу думку, сутність інвестиційної діяльності є набагато ширшою, ніж зведення її до окремого процесу чи дії.

Що стосується підходу, орієнтованого на підсистему, то його дотримується значна частина вітчизняних та зарубіжних науковців, але при цьому визначення поняття як підсистеми у них достатньо різні.

Підхід, що спрямований на систему управління не в повній мірі відображає сутність інвестиційної діяльності. Підґрунтям такого ствердження є, перш за все, загальне визначення системи як комплексу підсистем, елементів та компонентів і притаманних їм властивостей, між якими відбувається взаємодія [4].

Отже, узагальнюючи вище сказане, можна визначити, що під інвестиційною діяльністю слід розуміти певну організовану діяльність, що здійснюється за допомогою практичних дій суб'єктів інвестиційної діяльності, функцій яких полягають у цілеспрямованому процесі знаходження необхідної кількості інвестиційних ресурсів, виборі відповідних об'єктів чи інструментів для їх вкладання, розробці і впровадженні поетапної інвестиційної програми чи стратегії та забезпеченні ефективної її реалізації з метою отримання прибутку.

Для оцінки результатів інвестиційної діяльності можуть застосовуватися певні методи оцінки ефективності, що засновані на використанні у розрахунках певних економічних показників (табл. 1).

Таблиця 1

Окремі показники оцінки ефективності інвестиційної діяльності та окремих інвестиційних проектів підприємства

Показник	Розрахункові формули	
	Модель складних процентів	Модель простих процентів
1. Чиста теперішня вартість (NPV – net present value)	$NPV = \sum CF_t / (1 + p)^t$	$NPV = \sum CF_t / (1 + p)$
2. Індекс дохідності (PI – profitability index)	$PI = NPV / IC$	$PI = NPV / IC$
3. Внутрішня норма рентабельності (IRR – internal rate of return)	$\sum CF_t / (1 + IRR)^t$	$\sum CF_t / (1 + IRR) = 0$
4. Період повернення інвестицій (PP – payback period)	$PP = (\sum CF_t / (1 + p)^t) / (CF_t / (1 + p)^t)$	$PP = (\sum CF_t / (1 + p * t) / (CF_t / (1 + p * t))$

Використання наведених формул дозволить проводити обчислення показників ефективності інвестиційних проектів в рамках фінансування інвестиційної діяльності за двома варіантами, порівняти ці результати та зробити відповідний вибір з урахуванням статистичної моделі оцінки кінцевої вартості капіталу згідно обраних джерел фінансування інвестиційної діяльності (табл. 2).

Таблиця 2

Показники статистичної моделі оцінки кінцевої вартості капіталу згідно обраних джерел фінансування інвестиційної діяльності

Назва показника та формула для розрахунку:
Середнє значення ряду: $x_{cp} = \sum x_i / n$;
Размах варіації: $R = x_{max} - x_{min}$;
Дисперсія: $M(x) = \sum x_i * p_i$ $D = \sum (x_i - M(x_i))^2 * p_i$;
Середньоквадратичне відхилення: $d = \sqrt{D}$;
Коефіцієнт варіації: $K = d / x_{cp}$;

Отже, визначений вище підхід в оцінці ефективності фінансування інвестиційної діяльності базується на залежності вартості об'єкта оцінки від можливостей його ефективного використання, тобто можливих

результатів.

Вибір джерел фінансування інвестиційної дозволяє розрахувати пропорції в структурі визначених джерел формування інвестиційних ресурсів. Залежно від виду коштів існують такі методи фінансування інвестиційної діяльності, як самофінансування, акціонування, боргове фінансування, фінансування за рахунок дотацій, змішане фінансування.

Фінансові ресурси підприємства поділяються на три основні групи: власні, позичені та залучені. До власних належать: частина прибутку, що йде на розвиток; амортизаційні відрахування; доходи від реалізації основних засобів; емісія акцій компаній. Позичені ресурси – це довгострокові кредити, цільовий державний кредит на конкретний вид інвестування, лізинг, селенг, емісія облігацій. До залучених ресурсів належать: внески сторонніх вітчизняних та зарубіжних інвесторів; безкоштовна фінансова допомога. Внутрішніми джерелами є власні засоби підприємства – прибуток і амортизаційні відрахування підприємства, що розширює свою діяльність. Особливостями залучених джерел є те, що будь-який інвестор зацікавлений у високих прибутках. Інвестор може мати або не мати намір будь-коли позбавитися від вкладених інвестиції. При цьому доля власності інвестора визначається із співвідношення його інвестицій до всього капіталу підприємства. Особливостями позикових джерел є те що підприємство отримує зобов'язання за контрактом повернути суму позики. Крім того позика має бути повернена відповідно до умов, на яких вона була надана. А також підприємство має сплачувати за отриману позику відсотки [7].

Розрізняють такі методи фінансування інвестиційної діяльності як самофінансування, акціонування, кредитне фінансування, лізинг, селенг, змішане фінансування.

Проаналізувавши ці методи, можна зробити висновки, що кожен з них має свої недоліки і переваги. Підприємству необхідно самостійно вирішувати, які з них використовувати в інвестиційній діяльності.

Наприклад самофінансування – здійснюється виключно за рахунок власних коштів. Цей метод є основним для реалізації невеликих інвестиційних проектів індивідуальних інвесторів. Головна роль серед власних джерел фінансування інвестиційних проектів, безумовно, належить прибутку, який залишається у підприємства після сплати податків та інших обов'язкових платежів. Основним недоліком самофінансування є те, що необхідно одержувати високі прибутки, щоб профінансувати інвестиційну діяльність.

Другий метод – акціонування, яке використовується для фінансування великих інвестиційних проектів із значними строками окупності витрат. Привабливість акціонерної форми фінансування інвестиційних проектів виявляється в тому, що основний обсяг необхідних ресурсів надходить на початку його реалізації. Це означає можливість профінансувати нові підприємства, в яких немає ще прибутків, амортизації, немає заставного майна, щоб одержати кредит у банку. Але недоліком є те, що акціонування можуть застосовувати тільки великі акціонерні компанії [7].

Третій метод – кредитне фінансування використовується при фінансуванні інвестиційних проектів із високою нормою прибутковості, яка перевищує ставку позичкового відсотка, та незначними строками окупності витрат. В даний час воно є ефективним тільки тоді, коли не існує альтернатив. Інвестиційний лізинг є однією з перспективних форм залучення позичкових ресурсів. Його можна вважати різновидом довгострокового кредиту, що надається у натуральній формі. Тобто як довгострокова оренда різноманітного устаткування і транспортних засобів [7].

Інвестиційний селенг – це порівняно нова форма залучення інвестиційних ресурсів, яка полягає у передачі власником права користування і розпорядження своїм майном за певну плату.

Висновки з проведеного дослідження. Основною метою інвестиційної діяльності є забезпечення найбільш ефективних шляхів реалізації інвестиційної стратегії інвестора (підприємства, компанії, фірми) на окремих стадіях його життєвого циклу, а також формування перспективної організаційної структури й інвестиційної культури.

Підвищення ефективності управління інвестиційною діяльністю підприємств обмежується рядом чинників, зокрема умовами соціального та політичного середовища, рівнем кваліфікації та внутрішнім опором реструктуризації господарств. Усунення негативного впливу цих чинників є передумовою підвищення ефективності інвестиційного менеджменту та інвестиційної привабливості.

Крім того, одним з найважливіших завдань здійснення інвестиційної діяльності на підприємстві є безпосереднє залучення інвестиційних ресурсів з різних джерел з врахуванням специфіки господарської діяльності підприємств. Однак, на сьогоднішній день дане завдання ускладнюється дефіцитом власних інвестиційних ресурсів, недосконалого механізму залучення позикових ресурсів та обмеженістю використання залучених джерел фінансування.

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI зі змінами (Електронний ресурс) / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991р. № 1560-XII зі змінами (Електронний ресурс) / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

3. Черненко Л.В. Інвестиційна діяльність підприємств та джерела її фінансування – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.edu.com.ua>
4. Петренко Л.М. Теоретичні аспекти дослідження інвестиційної діяльності – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.edu.com.ua>
5. Чабан Ю.В. Кривцун І.М. Джерела фінансування інвестиційних проектів підприємства – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.ena.lp.com.ua>
6. Спільник І.І. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.confcontact.com>.
7. Ангелко І.В. Основні джерела формування інвестиційних ресурсів підприємства в умовах його розвитку – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.edu.com.ua>
8. Дуфенюк О.М. Роль самофінансування підприємств в умовах кризи – (Електронний ресурс) – Режим доступу: <http://www.confcontact.com>.
9. Пристемський О.С. Самофінансування як основа забезпечення фінансової безпеки підприємства / О.С. Пристемський // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2015. – №4(20). – С. 106-108.

References

1. The Tax Code of Ukraine dated 02.12.2010. №2755-VI with changes (Electronic resource) / Verkhovna Rada of Ukraine. - Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
2. About investment activity: Law of Ukraine dated 18.09.1991. No. 1560-XII with amendments (Electronic resource) / Verkhovna Rada of Ukraine. - Mode of access: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

3. Chernenko L.V. Investment activity of enterprises and sources of its financing - (Electronic resource) - Mode of access: <http://www.edu.com.ua>
4. Petrenko L.M. Theoretical aspects of the research of investment activity - (Electronic resource) - Mode of access: <http://www.edu.com.ua>
5. Chaban Yu.V. Krivtsun I.M. Sources of financing of investment projects of the enterprise - (Electronic resource) - Access mode: <http://www.ena.lp.com.ua>
6. Spilnik II Analysis of enterprise investment activity - (Electronic resource) - Access mode: <http://www.confcontact.com>.
7. Anghelko I.V. The main sources of formation of investment resources of the enterprise in the conditions of its development - (Electronic resource) - Mode of access: <http://www.edu.com.ua>
8. Dufenyuk O.M. Role of self-financing of enterprises in crisis - (Electronic resource) - Access mode: <http://www.confcontact.com>.
9. Pristemsky O.S. Self-financing as a basis for ensuring financial security of the enterprise / O.S. Pristinsky // Bulletin of the Berdyansk University of Management and Business. - 2015 - # 4 (20). - P. 106-108.